

DOPPS in lov na ptice //Tomaž Jančar

1: Kanja (*Buteo buteo*) je naša najpogostejša ujeđa. Hrani se predvsem z malimi sesalci, na katere preži z vej, drogov ali krutin. foto: Kajetan Kravos

2: V kormoranu (*Phalacrocorax carbo*) so ribiči našli poglavitnega krivca za upadanje števila nekaterih rib. Zimski prizori ustreljenih kormoranov niso redkost, pa če je odstrel dovoljen ali ne. foto: Damijan Denac

3: V lovskih vrstah si nekateri posamezniki še vedno želijo, da bi bile nekatere zavarovane vrste ptic uvrščene med lovne vrste. Med temi bi radi videli ruševca (*Tetrao tetrix*), čeprav je ogrožen. In k njegovi ogroženosti je pripomoglo ravno redno streljanje na rastiščih v maju. foto: Tomaž Mihelič

4: Predmet sokolarških želja niso le sokoli, temveč tudi večje vrste sov, kot je na primer velika uharica (*Bubo bubo*). foto: Dušan Klenovšek

Društvo se od ustanovitve dalje srečuje s problemom lova na ptice. Čeprav ljubitelji ptic lov pogosto dojemamo kot najbolj brutalen in nerazumljiv način uničevanja ptičev, pa lov v Sloveniji v zadnjih desetletjih ni več med pomembnejšimi vzroki ogrožanja ptic.

Poleg neposrednega lova na ptice sta se v naše razmerje z lovci ves čas vpletali še dve zgodbi, ki sta nam bili vsiljeni. Prva je vprašanje sokolarstva, lova ptic z dresiranimi ujeđami. Druga zgodba je povezana s poboji kormoranov, ki so jih Lovski zvezi leto za letom nalagali uradniki ministrstev z namenom, da zavarujejo ribe v naših rekah. Nobeni od zgodb Lovska zveza vsaj uradno ni bila posebej naklonjena, vendar so se znotraj nje našli posamezniki, ki so ju goreče podpirali. V tem prispevku ju puščam ob strani.

Danes spada Slovenija med države Evrope z najbolj varstveno napredno lovsko zakonodajo. Lovnih je le šest vrst ptic. S štirimi lovniimi vrstami je pred Slovenijo samo še Nizozemska. Z veseljem tudi ugotavljam, da slovenski lovci po odnosu do narave precej presegajo povprečne evropske kolege. V osemdesetih letih je bilo še precej drugače. Takratni lovski zakon je uvrščal med divjad praktično vse vrste ptic, večje od kosa. Lovnih je bilo 21 vrst ptic, za nadaljnjih 7 pa je lov lahko dovolil minister z odločbo. Danes težko razumemo, da so bile tedaj med lovniimi vrstami tudi ujeđa (kragulj in skobec) in celo tako redke in ogrožene gnezdilke, kot sta kozica in sloka. V začetku osemdesetih let se DOPPS z lovom ni dosti ukvarjal. Delovanje v zvezi s tem je bilo omejeno na nekaj deklarativnih obsodb lova na ujeđa in zastrupljanja volkov, slednje je v južnih jugoslovanskih republikah ogrožalo velike ujeđe. Intenzivneje se je v lovsko problematiko društvo vključilo z ustanovitvijo komisije za ujeđe. To smo na predlog Viktorja Luskovca ustanovili leta 1987. Luskovec jo je vsa prva leta tudi aktivno vodil. Rdeča nit dela komisije je bilo opozarjanje na nezakoniti lov ujeđa in nezakonito zadrževanje

ujeđa v ujetništvu ter prizadevanje za popolno prepoved lova nanje. Za ilustracijo, kako zelo drugačno je bilo tedaj lovstvo v Sloveniji, naj navedem primer iz leta 1988. Takrat smo se na društvu ukvarjali s problemom, ko so lovske družine na Ljubljanskem barju nastavliale zastrupljena jajca. Tako so se lotili zmanjševanja števila sivih vran. Zakaj se jim je to zdelo potrebno, nam danes kratko malo ni jasno.

Proti koncu osemdesetih let je v društvu naraščalo nezadovoljstvo zaradi pretiranega lova ptičev, ko so neselektivno padale tudi redke in ogrožene vrste. V tem času smo zato na Lovsko zvezo in na državne službe za varstvo narave naslavljali številne formalne in neformalne pobude za omejitev lova ptic. Naša vztrajna prizadevanja niso bila brez uspeha. Celo Lovsko zvezo nam je uspelo prepričati, da je lov na nekatere vrste nedopusten. Tako smo v letu 1991 z LZS dosegli soglasje o popolni zaščiti kozice in za sodelovanje pri raziskavah sloke in gozdnega jereba. Za lov na ptice so bila prelomna leta v začetku devetdesetih. Z osamosvojitvijo Slovenije in zamenjavo oblasti je nastala potreba po spremembi lovske zakonodaje. Priprave novega lovskega zakona so stekle leta 1991.

DOPPS se je v razprave vključil na samem začetku. Glavni dela so tedaj opravili člani društva Peter Trontelj, Andrej Sovinc in Slavko Polak. Slednji je aktivnosti društva tudi koordiniral. Izvršilni odbor društva je aprila 1992 sprejel stališče društva do lova ptic. V njem smo se zavzeli za prepoved lova na vse vrste ptic, razen na mlakarico in fazana, za prepoved lova v času selitve in gnezditve, za prepoved umetne vzreje ptic za potrebe lova ipd. Stališča društva smo nato predstavili na več usklajevalnih sestankih glavnemu pripravljalcu osnutka zakona, republiškememu lovskememu inšpektorju Antonu Simoniču, pa tudi Zavodu za varstvo naravne in kulturne dediščine, kjer se je s problematiko ukvarjala predvsem Jana Vidic.

3

4

Od pomladi 1992 so se nato vrstili različni osnutki zakona, nekateri pticam naklonjeni bolj, drugi manj. Zakon pa ni dobil podpore in ni bil sprejet še več kot desetletje. Srečno naključje je bilo, da so se prav v tistem obdobju, ko smo z obsežnim lobiranjem že pomembno zmeščali teren, v okviru državnih naravovarstvenih služb lotili priprave Uredbe o zavarovanju ogroženih živalskih vrst. Odločilno je bilo, da so pri pripravi uredbe sodelovali razgledani ljudje, ki so poleg vizionarstva premogli tudi dobršno mero smelosti. Sprejem Uredbe septembra 1993 je pomenil izjemno prelomnico in velikanski korak Slovenije med civilizirane narode Evrope. Razen šestih so bile zavarovane vse vrste ptic. Šlo je za veliko spremembo, s katero se nekateri okoreli krogi v LZS niso znali sprijazniti. Uredbo so brezuspešno celo poskušali izpodbiti na ustavnem sodišču. K sreči so v LZS kasneje prevladali zmernejši krogi, ki se zavedajo, da se je lovstvo z odpravo pretežnega dela lova na ptice znebil največjega bremena za družbeno sprejemljivost lova. Kljub nasprotujočim si interesom glede lova pa smo z LZS tudi uspešno sodelovali pri nekaterih naravovarstvenih projektih. Leta 1992 smo se na povabilo LZS vključili v prizadevanja za zavarovanje Jovsov. Tam smo izvedli raziskavo ptic, ki jo je LZS tudi finančno podprla. Raziskava je kasneje pomenila pomembno strokovno osnovo za zavarovanje območja.

Ko se je začel odločilni razplet v letu 2002, je bila Slovenija že globoko v pristopnih pogajanjih za članstvo v Evropski uniji. To je pomenilo, da je moral zakon v popolnosti upoštevati tudi Ptičjo direktivo EU. Ta od držav pristopnic med drugim zahteva, da se varstveni status ptičjih vrst s pristopom Uniji ne sme poslabšati. Zato je bilo razmeroma lahko obraniti varstvene pridobitve iz Uredbe o zavarovanju ogroženih živalskih vrst iz leta 1993, čeprav so jih različni predlogi lovskega zakona v drugi polovici devetdesetih let vedno znova postavljali pod vprašaj. ●

5

5: Ponekod kanjo še vedno sovražijo in ubijajo zaradi prepričanja, da dela škodo med poljskimi zajci, jerebicami in kokošmi. Na vejo obešena ubita kanja naj bi bila v opozorilo drugim. Kljub formalni zaščiti se takšni primeri po Sloveniji tu in tam še dogajajo. foto: Jakob Smole